

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



ЗАТВЕРДЖУЮ

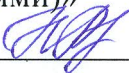
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Неля ПОДЛЕВСЬКА
1 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **Міжкультурна комунікація у перекладознавчому аспекті**

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність В11 Філологія (за спеціалізаціями)
Спеціалізація В11.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно),
перша – польська
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська
Обсяг дисципліни 4 кредити ЄКТС
Шифр дисципліни ОФП 02
Мова навчання українська, польська
Статус дисципліни обов'язкова (професійної підготовки)
Факультет гуманітарно-педагогічний
Кафедра слов'янської філології

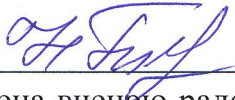
Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	1	4	120	34	16		18		86				+
З	1	1	4	120	12	4		8		108				+

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Філологія. Слов'янські мови і літератури (переклад включно), перша – польська» за спеціальністю «В11 Філологія (за спеціалізаціями)»

Робочу програму склала  канд. пед. н., доц. Неля ПОДЛЕВСЬКА

Схвалена на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Завкафедри слов'янської філології  Наталія ТОРЧИНСЬКА

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради факультету  Неля ПОДЛЕВСЬКА

Хмельницький 2025

2 ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ім'я, прізвище
Гарант освітньо-професійної програми, канд. філол. наук, доц..	Гуманітарно-педагогічний факультет		Людмила СТАНІСЛАВОВА

1. Пояснювальна записка

Дисципліна «Міжкультурна комунікація у перекладознавчому аспекті» є однією із обов'язкових дисциплін і посідає провідне місце у підготовці фахівців другого (магістерського) рівня за спеціальністю «В11 Філологія (за спеціалізаціями)».

Пререквізити – дисципліна вихідна

Постреквізити – ОФП.04 Методика викладання польської мови і літератури в закладах вищої освіти; ОФП.05 Педагогічна практика у закладах вищої освіти; ОФП.06 Перекладацька практика; ОФП.07 Переддипломна практика; ОФП.08 Кваліфікаційна робота.

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК 01. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 06. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ФК 07. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК 08. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

програмні результати навчання:

ПРН 02. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 04. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 06. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 09. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

Мета дисципліни полягає в досконалому оволодінні здобувачами освіти знаннями, уміннями й навичками із міжкультурної комунікації у перекладознавчому аспекті; у розкритті сучасних наукових концепцій, понять, методів і технологій міжкультурного спілкування, аналізуванні й порівнянні характерних рис рідної культури спілкування і культур спілкування інших народів, зокрема польського.

Предметом навчання є підготовка здобувачів освіти до міжкультурної комунікації і професійної діяльності перекладача в сучасних умовах.

Завданнями дисципліни є: ознайомлення здобувачів освіти із сучасними підходами до теорії міжкультурної комунікації, зокрема у перекладознавчому аспекті; сформувати обізнаність здобувачів освіти із роллю перекладу в процесі комунікації між польською й українською мовами, а також між польською й українською культурами.

Результати навчання. Здобувач освіти, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен знати про особливості здійснення перекладацької діяльності у сучасному світі; володіти теоретичними підходами до дослідження міжкультурного спілкування та різних методологій вирішення міжкультурних проблем; основними характерними рисами як своєї культури (української), так і культури народу-носія польської мови; уміти вільно оперувати основними термінами міжкультурної комунікації; самостійно знаходити приклади міжкультурної комунікації, що мають місце в повсякденному житті; застосовуючи теоретичні знання з міжкультурної комунікації під час здійснення перекладацької діяльності; оперувати основами вербальної та невербальної комунікації; добирати певний тип поведінки й поводитися відповідно до культурного середовища, у якому перебувають у певний час; продуктивно спілкуватися в незнайомому культурному оточенні; застосовувати дослідження з міжкультурної комунікації до вирішення сучасних лінгвістичних проблем; виступати з повідомленнями за обраною тематикою з міжкультурного спілкування, добирати фактичний матеріал для наукових (кваліфікаційних) робіт.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин (денна форма навчання), відведених на:			Кількість годин (заочна форма навчання), відведених на:		
	лекції	практичні заняття	СРС	лекції	практичні заняття	СРС
Тема 1. Міжкультурна комунікація як наука. Основні категорії міжкультурної комунікації.	2	2	10	0,5	0,5	12
Тема 2. Картина світу і концептосфера нації. Картина світу як віддзеркалення свідомості. Ціннісна картина світу. Часова і просторова картини світу.	2	2	10	0,5	1	12
Тема 3. Вербальне вираження національних особливостей. Звуковий аспект мови. Лексика і фразеологія крізь призму міжкультурної комунікації. Лексична конотація в мовних культурах.	2	2	10	0,5	1	12
Тема 4. Вербальне вираження національних особливостей. Мовні конотації і порівняння. Конотації кольорозапозичень, зоонімів, фітонімів. Внутрішня форма слова, міжмовні омоніми, безеквівалентна лексика, звертання.	2	2	10	0,5	1	12

Тема 5. Невербальне вираження національних особливостей. Сутність, основні види, функції. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації.	2	2	10	0,5	1	12
Тема 6. Типи культур і міжкультурні стилі комунікації. Міжкультурні особливості комунікативної поведінки.	2	2	10	0,5	1	12
Тема 7. Культура спілкування як вимір культури міжособистісних стосунків та міжкультурної комунікації. Культура наукового спілкування. Культура міжособистісних стосунків у діловій сфері перекладача.	2	2	10	0,5	1	12
Тема 8. Етика комп'ютерних комунікацій в освіті та професійній діяльності перекладача. Специфіка оригіналу тексту. Практика мікроперекладу та макроперекладу. Роль перекладача	2	2	10	0,5	1	12
Тема 9. Проблеми і перспективи професійної діяльності перекладача у міжкультурній комунікації.		2	6		0,5	12
Разом за семестр	16	18	86	4	8	108

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1	Міжкультурна комунікація як наука. Основні категорії міжкультурної комунікації. Комунікація як складник культури. Взаємодія мови та культури. Етапи становлення міжкультурної комунікації як науки. Конфлікт «свого» і «чужого» у спілкуванні. Національно-культурні символи та стереотипи. [2, с. 34–43; 3; 4; 7; 12; 17; 18; 21; 28, с. 106–110; 35; 39; 45; 59; 61, с. 33–35; 82; 84, с. 41–48; 90; 100]	2
2	Картина світу і концептосфера нації. Картина світу як віддзеркалення свідомості. Ціннісна картина світу. Часова і просторова картини світу. [2, с. 34–43; 7; 12; 14; 15; 17; 19; 20; 22; 24; 30; 31; 38, с. 42–46; 40, с. 35–41; 41; 42; 49; 52; 56; 57; 67, с. 69–71; 68; 77; 79; 80; 84, с. 41–48; 87, с. 69–76; 88; 94; 95, с. 37–46]	2
3	Вербальне вираження національних особливостей. Сутність вербальної комунікації. Звуковий аспект мови. Лексика і фразеологія крізь призму міжкультурної комунікації. Лексична конотація в мовних культурах. Сутність лексичної конотації. [7; 8; 14–16; 20; 24; 25; 27; 30–32, с. 98–102; 40, с. 35–41; 45; 47; 49; 56; 64; 67, с. 69–71; 68; 71; 72; 82; 87, с. 69–76; 92; 93; 95, с. 37–46; 97–99]	2
4	Вербальне вираження національних особливостей. Мовні конотації і порівняння. Конотації кольорозапозичень, зоонімів, фітонімів. Внутрішня форма слова, міжмовні омоніми, безеквівалентна лексика, звертання. [1; 13–19; 22; 24; 25; 28, с. 106–110; 30–32, с. 98–102; 33; 35; 38, с. 42–46; 39;	2

	40, с. 35–41; 44; 45; 47; 49; 56; 58; 64; 66, с. 45–49; 67, с. 69–71; 68; 71; 72; 77; 82; 87, с. 69–76; 92; 93; 95, с. 37–46; 97–99]	
5	Невербальне вираження національних особливостей. Сутність, основні види, функції. Мовчання як форма комунікації. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації. Зовнішній вигляд і одяг. Мова тіла. Паралангвальні засоби комунікації. Проксеміка. Невербальне вираження національних особливостей. [2; 7; 9; 11–13; 15; 17; 18; 20; 22; 24; 28, с. 106–110; 31; 35; 39; 44; 45; 52; 53; 57; 62; 66, с. 45–49; 68; 69; 75; 79; 90; 93; 95, с. 37–46; 100; 102; 103]	2
6	Типи культур і міжкультурні стилі комунікації. Міжкультурні особливості комунікативної поведінки. Типи культур і міжкультурні стилі комунікації [2–7; 11–13; 15; 17; 18; 20; 21; 22; 24; 25; 28, с. 106–110; 31; 35; 39; 40; 44; 45; 52; 53; 57; 62; 63; 66, с. 45–49; 68; 69; 75; 77; 79; 84; 88; 90; 93; 94; 100; 102; 103]	2
7	Культура спілкування як вимір культури міжособистісних стосунків та міжкультурної комунікації. Культура наукового спілкування. Культура міжособистісних стосунків у діловій сфері перекладача. Мова і культура міжособистісних стосунків у діловій сфері [3; 5; 7; 8; 13; 14; 17; 18; 20–22; 24; 25; 31; 35; 39; 41; 43–45; 52; 53; 57; 62; 68; 69; 70; 73; 75; 77–79; 83; 84; 86; 88; 90; 92; 94; 95, с. 37–46; 100; 102; 103; 104]	2
8	Етика комп'ютерних комунікацій в освіті та професійній діяльності перекладача. Специфіка оригіналу тексту. Практика мікроперекладу та макроперекладу. Роль перекладача Проблема перекладу у діяльності перекладача та шляхи її вирішення [2; 7; 9; 11–13; 21; 23; 28; 29; 32; 34; 37; 38; 41; 50; 54; 58; 62; 63; 69; 70; 73; 75; 76; 78; 83; 84; 86; 92; 95, с. 37–46; 100; 102; 103]	2
	Разом за семестр	16

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1.	Міжкультурна комунікація як наука. Картина світу і концептосфера нації (лекція-бесіда) Літ.: [2, с. 34–43; 7; 12; 14; 15; 17; 19; 20; 22; 24; 30; 31; 38, с. 42–46; 40, с. 35–41; 41; 42; 49; 52; 56; 57; 67, с. 69–71; 68; 77; 79; 80; 84, с. 41–48; 87, с. 69–76; 88; 94; 95, с. 37–46]	1
2.	Вербальне і невербальне вираження національних особливостей (лекція-візуалізація, лекція-бесіда) Літ.: [7; 8; 14–16; 20; 24; 25; 27; 30–32, с. 98–102; 40, с. 35–41; 45; 47; 49; 56; 64; 67, с. 69–71; 68; 71; 72; 82; 87, с. 69–76; 92; 93; 95, с. 37–46; 97–99] [2; 7; 9; 11–13; 15; 17; 18; 20; 22; 24; 28, с. 106–110; 31; 35; 39; 44; 45; 52; 53; 57; 62; 66, с. 45–49; 68; 69; 75; 79; 90; 93; 95, с. 37–46; 100; 102; 103]	1
3.	Типи культур і міжкультурні стилі комунікації. Культура міжособистісних стосунків у діловій сфері перекладача (лекція-бесіда, лекція-візуалізація) Літ.: [2–7; 11–13; 15; 17; 18; 20; 21; 22; 24; 25; 28, с. 106–110; 31; 35; 39; 40; 44;	1

	45; 52; 53; 57; 62; 63; 66, с. 45–49; 68; 69; 75; 77; 79; 84; 88; 90; 93; 94; 100; 102; 103]	
4.	Етика комп'ютерних комунікацій. Проблеми макро-і мікроперекладу. Перспективи професійної діяльності перекладача у міжкультурній комунікації (лекція-бесіда). Літ. : [2; 7; 9; 11–13; 21; 23; 28; 29; 32; 34; 37; 38; 41; 50; 54; 58; 62; 63; 69; 70; 73; 75; 76; 78; 83; 84; 86; 92; 95, с. 37–46; 100; 102; 103]	1
Разом за I семестр		4

3.2. Зміст практичних занять

Перелік тем практичних занять для студентів денної форми навчання

Номер теми	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Міжкультурна комунікація як наука. Комунікація як складник культури. Взаємодія мови та культури. Аспекти міжкультурної комунікації. Становлення міжкультурної комунікації як науки. Міжкультурна комунікація в системі наук. Основні категорії міжкультурної комунікації. Поняття «нація», «народ», «етнос». Національно-етнічна свідомість. Менталітет. Етос. Конфлікт «свого» і «чужого» у спілкуванні. Національний стереотип і символ. <i>Література:</i> [2, с. 34–43; 3; 4; 7; 12; 17; 18; 21; 28, с. 106–110; 35; 39; 45; 59; 61, с. 33–35; 82; 84, с. 41–48; 90; 100]	2
2.	Картина світу і концептосфера нації. Картина світу як віддзеркалення свідомості. Концептуальна картина світу у сприйнятті українського та польського народів. Картини світу і концептосфера нації. Ціннісна картина світу. Часова і просторова картина світу. Аксіологічні орієнтири та стереотипи. Національні цінності України та Польщі. Мінливість ціннісних орієнтирів. Часові та просторові ознаки концептосфери. <i>Література:</i> [2, с. 34–43; 7; 12; 14; 15; 17; 19; 20; 22; 24; 30; 31; 38, с. 42–46; 40, с. 35–41; 41; 42; 49; 52; 56; 57; 67, с. 69–71; 68; 77; 79; 80; 84, с. 41–48; 87, с. 69–76; 88; 94; 95, с. 37–46]	2
3.	Вербальне вираження національних особливостей. Сутність вербальної комунікації. Звуковий аспект. Правила вербальної комунікації. Вербальне вираження національних особливостей. Характер національних цінностей Польщі. Вплив релігії на зміст національних цінностей. Особливості української та польської фонетики. Лексика і фразеологія крізь призму міжкультурної комунікації. Значення і смисл слова. Зіставні аспекти лексики української і польської мов. Семантична відмінність слів. <i>Література:</i> [7; 8; 14–16; 20; 24; 25; 27; 30–32, с. 98–102; 40, с. 35–41; 45; 47; 49; 56; 64; 67, с. 69–71; 68; 71; 72; 82; 87, с. 69–76; 92; 93; 95, с. 37–46; 97–99]	2
4.	Лексична конотація в мовних культурах. Сутність лексичної конотації. Мовні конотації та порівняння. Конотація та денотація. Фольклор – джерело для дослідження лексичної конотації. Конотації кольорозапозичень, зоонімів, фітонімів. Порівняльні аспекти в українській та польській мовах. Внутрішня форма слова, міжмовні омоніми, безеквівалентна лексика, звертання. Українсько-польські порівняння	2

	зазначених аспектів. Література: [1; 13–19; 22; 24; 25; 28, с. 106–110; 30–32, с. 98–102; 33; 35; 38, с. 42–46; 39; 40, с. 35–41; 44; 45; 47; 49; 56; 58; 64; 66, с. 45–49; 67, с. 69–71; 68; 71; 72; 77; 82; 87, с. 69–76; 92; 93; 95, с. 37–46; 97–99]	
5.	Невербальне вираження національних особливостей. Сутність, основні види, функції. Мовчання як форма комунікації. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації. Зовнішній вигляд і одяг. Мова тіла. Паралінгвальні засоби комунікації. Проксеміка, сенсорика, кінетика, такесика. Просторова орієнтація в спілкуванні. Позитивні/негативні емоції у спілкуванні. Література: [2; 7; 9; 11–13; 15; 17; 18; 20; 22; 24; 28, с. 106–110; 31; 35; 39; 44; 45; 52; 53; 57; 62; 66, с. 45–49; 68; 69; 75; 79; 90; 93; 95, с. 37–46; 100; 102; 103]	2
6.	Типи культур і міжкультурні стилі комунікації. Міжкультурні особливості комунікативної поведінки. Гендерні ознаки спілкування. Монохронні і поліхронні культури. Домінантні риси української та польської культур. Культура спілкування як вимір культури міжособистісних стосунків та міжкультурної комунікації. Культура наукового спілкування. Гумор як складник культури спілкування. Стилi комунікативної поведінки. Антикультура спілкування. Роль культури у міжнародному аспекті. Література: [2–7; 11–13; 15; 17; 18; 20; 21; 22; 24; 25; 28, с. 106–110; 31; 35; 39; 40; 44; 45; 52; 53; 57; 62; 63; 66, с. 45–49; 68; 69; 75; 77; 79; 84; 88; 90; 92; 93; 94; 95; 100; 102; 103; 104]	2
7.	Культура міжособистісних стосунків у діловій сфері перекладача. Службовий етикет. Кодекс професійної етики перекладача, корпоративна етика. Культура ділових переговорів. Вимоги до міжнародного бізнес-протоколу. Крос-культурна комунікація. Етика комп'ютерних комунікацій в освіті та в професійній діяльності перекладача. Комп'ютерні засоби міжкультурної комунікації. Роль комп'ютерних комунікацій у професійній діяльності перекладача. Етичні правила комунікації у глобальних інформаційних мережах. Література: [2; 3; 5; 7; 8; 9; 11–13; 14; 17; 18; 20–22; 23; 24; 25; 31; 34; 35; 37; 39; 41; 43–45; 50; 52; 53; 54; 57; 58; 62; 68–70; 73; 75; 77–79; 83; 84; 86; 88; 90; 92; 94; 95, с. 37–46; 100; 102–104]	2
8.	Специфіка оригіналу тексту. Практика мікроперекладу (фонетичні, лексичні, морфологічні, синтаксичні труднощі перекладу з польської мови) і макроперекладу (індивідуально-стильові, функціонально-стильові труднощі перекладу). Роль перекладача. Література: [1; 4; 7; 10; 11; 12; 17; 18; 21; 24; 26; 28; 29; 35; 38; 39; 44; 45; 48; 50; 54; 55; 58; 61; 78; 82–84; 86; 94; 100; 103]	2
9.	Проблеми і перспективи професійної діяльності перекладача у міжкультурній комунікації. Мовна особистість перекладача. Література: [2–4; 7; 8; 11; 12; 17; 18; 21; 24; 26; 28; 32; 34; 35; 38; 39; 41; 44; 45; 48; 50–55; 58; 59; 61; 75, с. 144–147; 76, с. 179–182; 82–84; 86; 90; 100]	2
	Разом за семестр	18

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

Номер теми	Теми практичних занять	Кількість годин
1.	Міжкультурна комунікація як наука. Комунікація як складник культури. Взаємодія мови та культури. Аспекти міжкультурної комунікації. Основні категорії міжкультурної комунікації. Становлення міжкультурної комунікації як науки. Міжкультурна комунікація в системі наук. <i>Література:</i> [2, с. 34–43; 3; 4; 7; 12; 17; 18; 21; 28, с. 106–110; 35; 39; 45; 59; 61, с. 33–35; 82; 84, с. 41–48; 90; 100]	2
2.	Вербальне вираження національних особливостей міжкультурної комунікації. Лексична конотація. Внутрішня форма слова, міжмовні омоніми, безеквівалентна лексика, звертання. Українсько-польські порівняння зазначених аспектів. Невербальне вираження національних особливостей. Сутність, основні види, функції. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації. <i>Література:</i> [1; 2; 7; 9; 11–13; 14–17; 20; 22; 24; 25; 28, с. 106–110; 30–32, с. 98–102; 39; 40, с. 35–41; 42; 45; 47; 49; 56; 59; 64; 67, с. 69–71; 68; 71; 72; 77; 82; 87, с. 69–76; 92; 93; 95, с. 37–46; 97–99; 100; 102; 103.]	2
3.	Типи культур і міжкультурні стилі комунікації. Міжкультурні особливості комунікативної поведінки. Гендерні ознаки спілкування. Культура наукового спілкування. Гумор як складник культури спілкування. Стилi комунікативної поведінки. Культура міжособистісних стосунків у діловій сфері перекладача. Кодекс професійної етики. Культура ділових переговорів. <i>Література:</i> [2–7; 11–13; 15; 17; 18; 20; 21; 22; 24; 25; 28, с. 106–110; 31; 35; 39; 40; 44; 45; 52; 53; 57; 62; 63; 66, с. 45–49; 68; 69; 75; 77; 79; 84; 88; 90; 93; 94; 100; 102; 103]	2
4.	Етика комп'ютерних комунікацій в освіті та в професійній діяльності перекладача. Комп'ютерні засоби міжкультурної комунікації. Специфіка оригіналу тексту. Практика мікроперекладу і макроперекладу. Роль перекладача. Проблеми і перспективи професійної діяльності перекладача у міжкультурній комунікації. Мовна особистість перекладача. <i>Література:</i> [1; 4; 7; 9; 11–13; 17; 21; 28; 29; 32; 35; 37; 38; 41; 50; 54; 58; 62; 63; 69; 70; 73; 75; 76; 78; 83; 84; 86; 92; 95, с. 37–46; 100; 102; 103]	2
Разом за I семестр		8

3.3.Зміст самостійної (зокрема індивідуальної) роботи

Самостійна робота здобувачів усіх форм освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, виконанні індивідуальних завдань, тестуванні з теоретичного матеріалу тощо. Студенти *заочної* форми навчання виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний здобувач вищої освіти отримує на кафедрі у викладача в період настановної сесії, а також вона розміщена у методичних рекомендаціях у модульному середовищі. Крім цього, до послуг здобувачів сторінка навчальної дисципліни у середовищі для навчання

MOODLE, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до практичного заняття.	5
2.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1. Підготовка до практичного заняття.	5
3.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.2. Підготовка до практичного заняття.	5
4.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.2. Підготовка до практичного заняття.	5
5.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.3. Підготовка до практичного заняття.	5
6.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.3. Підготовка до практичного заняття.	5
7.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.4. Підготовка до практичного заняття.	5
8.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.4. Підготовка до практичного заняття.	5
9.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.5. Підготовка до теоретичного опитування.	5
10.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.5. Підготовка до практичного заняття.	5
11.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.6. Підготовка до практичного заняття .	5
12.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.6. Підготовка до практичного заняття.	5
13.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.7. Підготовка до практичного заняття.	5
14.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.7. Підготовка до практичного заняття.	5
15.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.8. Підготовка до практичного заняття.	5
16.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т.8. Підготовка до контрольної роботи.	11
Разом за І семестр		86

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

4.Орієнтовна тематика індивідуальних завдань для самостійної роботи

1. Підготувати мультимедійну презентацію за теоретичним матеріалом лекції (на вибір).

2. Підготувати порівняльну характеристику будь-якого явища міжкультурної комунікації у польсько-українському порівнянні.
3. З'ясувати проблемні питання міжкультурної комунікації у перекладознавчому аспекті (в польсько-українському порівнянні).
4. Показати на прикладах спільне/різницю в українському та польському менталітеті як представників слов'янських народів (із наведенням зразків текстів із художнього літератури українських та польських письменників).
5. Скласти модель сприйняття простору для української та польської культури.
6. Скласти та проаналізувати таблицю звуконаслідувальних слів (ономатопів) в українській та польській мовах, спробуйте пояснити їх особливості.
7. Підготувати порівняльну характеристику конотацій в українській та польській мовах.
8. Підготувати презентацію про роль невербальних засобів спілкування у роботі перекладача.
9. Підготувати доповідь про типологічні ознаки польської та української культур.
10. Підготувати наукову доповідь для участі у конференції про роль культури спілкування у міжнародному аспекті.
11. Підготувати обґрунтування про етичні правила комунікації у глобальних інформаційних мережах.
12. Підготувати матеріал для дискусії «Чому професія перекладача є однією із затребуваних у нашій країні?»

5. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни відбувається у таких формах: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (бесіда, демонстрування, спостереження, з використанням кейсів, презентацій), самостійна робота (індивідуальне домашнє завдання, опрацювання теоретичного матеріалу).

Досягненню мети при вивченні ОК – оволодіння студентами спеціальною термінологією і набуття ними практичних навичок щодо аналізу явищ міжкультурної комунікації та вироблення професійних умінь та навичок – сприяє використання традиційних і сучасних технологій та методів навчання, зокрема таких як: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (виконання вправ, вирішення ситуаційних завдань), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study) з використанням технологій візуалізації, інформаційно-комунікаційних та технологій дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн-конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

6. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (виконання вправ, участь в обговоренні питань, самостійні роботи);
- оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо складеними і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої

освіти, який набрав із будь-якого виду навчальної роботи суму балів, нижчу за 60 відсотків (50 відсотків для здобувачів заочної форми навчання) від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу, (50 відсотків для здобувачів заочної форми навчання)) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

6. Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватися в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активна робота на занятті, виконання практичних завдань, участь у дискусіях тощо).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння здобувачем теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його презентацією під час вивчення відповідних тем або задачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. У якості ІДЗ здобувач готує відеопроєкт або презентацію на визначену ОК тему.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються і не толеруються.

У межах вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти передбачено визнання і зарахування результатів навчання, набутих шляхом неформальної освіти, що розміщені на доступних платформах (<https://course.emova.language-ua.online/courses/course-v1:ukainianworld+EMOVA101+20200715/about>; <https://prometheus.org.ua/courses-catalog/>; <https://vseosvita.ua/>; <https://naurok.com.ua/>; <https://eij.com.ua/courses>; <https://eduhub.in.ua/modules/bazoviy-modul-63>), які сприяють формуванню компетентностей і поглибленню результатів навчання, визначених робочою програмою дисципліни, або забезпечують вивчення відповідної теми та/або виду робіт з програми навчальної дисципліни (детальніше у Положенні про порядок визнання та зарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ).

7. Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота)

може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки для денної форми навчання) чи не менше 50 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки для заочної форми навчання) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів (від 50 до 100 балів для заочної форми навчання). Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти у 1 семестрі

Аудиторна робота						Контрольні заходи					Семестровий контроль	Разом
Практичні заняття				Індивідуальне домашнє завдання		Тестовий контроль				Контрольна робота	Іспит	
1-4	5-8	9-12	13-16	№1	№2	№1	№2	№3	№4	№1		
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)												
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	24-40	60-100
12-20				6-10		12-20				6-10	24-40	

Примітка: ПЗ – усне опитування; ТК – тестовий контроль; ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; КР – контрольна робота; ПК – підсумковий контроль (іспит). За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перескласти у встановлений викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи й оцінювання результатів навчання студентів *заочної* форми здобуття освіти у 1 семестрі

Аудиторна робота		Контрольні заходи					Семестровий контроль	Разом
Усні відповіді на практичних заняттях	Індивідуальне домашнє завдання	Тестовий контроль			Контрольна робота	Іспит		
№1	№1	№1	№2	№3	№4			
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)								
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	12-20	30-50	50-100
3-5	3-5	12-20			12-20	30-50		

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання трьох завдань теоретико-практичного спрямування, два з яких необхідно виконати шляхом створення презентацій або відеопроєктів. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: перше і третє завдання – 6 балами, друге завдання 8 балами, загальна максимальна сума балів становить 20.

Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Завдання № 1	4	5	6
Завдання № 2	4	6	8
Завдання № 3	4	5	6
Всього балів	12	16	20

***Примітка.** *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (12 балів) та максимального (20 балів), знаходиться в межах 13-19 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.*

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і вміння використовувати свої знання при виконанні практичних завдань; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерію оцінювання
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає логічний виклад відповіді мовою викладання (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення завдань, вміє заповнювати форми звітності, аналізувати їх на помилки та виправляти їх, шукати взаємозв'язки між формами. Здобувач не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки, демонструє практичні навички з вирішення фахових завдань. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .

Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання правил, закономірностей тощо. Відповідь здобувача вищої освіти будується на основі самостійного мислення. <u>Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві-три несуттєві помилки.</u>
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача вищої освіти будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач вищої освіти має слабкі знання структури навчальної дисципліни, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачеві вищої освіти, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення навчальної дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 3 бали, максимальний – 5 балів).

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з чотирьох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 25 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця – Розподіл балів залежно від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	14–16	17–22	23–25
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 35 хвилин. Тестування здобувач освіти проходить в онлайн-режимі в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перескласти до терміну наступного контролю.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль із дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного, так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми навчання (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	8	10	12
Теоретичне питання № 2	8	10	12
Практичне завдання	8	12	16
Разом:	24		40

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів заочної форми навчання (50 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	10	15
Теоретичне питання № 2	6	10	15
Практичне завдання	8	14	20
Разом:	30		50

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (30 балів) та максимального (50 балів), знаходиться в межах 31-49 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній нижче таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів для денної форми навчання та від 50 до 100 балів для заочної форми навчання. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

8. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Міжкультурна комунікація як наука. Сутність, об'єкт і предмет міжкультурної комунікації.
2. Аспекти міжкультурної комунікації. Становлення міжкультурної комунікації як науки. Міжкультурна комунікація в системі наук.
3. Основні категорії міжкультурної комунікації. Нація, народ, етнос. Національно-етнічна свідомість. Менталітет. Етос. Конфлікт «свого» і «чужого». Національний стереотип. Національно-культурний символ.
4. Картина світу як віддзеркалення свідомості. Мовна картина світу. Концептуальна картина світу. Чинники відмінностей між мовними і концептуальними картинами світу.
5. Ціннісна картина світу. Національні цінності. Мінливість ціннісних концептів.
6. Часова і просторова картини світу. Розподіл часу в різних культурах. Сприйняття часу в різних культурах. Простір у різних культурах.
7. Сутність вербальної комунікації. Звуковий аспект мови.
8. Лексика і фразеологія. Слово як одиниця міжмовного зіставлення. Значення і смисл слова у міжкультурній комунікації. Значеннєвість як ціннісна ознака слова. Аспекти зіставлення лексики різних мов. Семантична відмінність слів у різних мовах.
9. Лексична конотація в мовних культурах. Сутність лексичної конотації. Мовні конотації і порівняння. Конотації кольоропозначень. Конотації зоонімів. Конотації фітонімів.
10. Внутрішня форма слова. Міжмовні омоніми. Безеквівалентна лексика і фонові знання. Звертання. Інші способи мовного вираження національної специфіки.
11. Сутність, основні види і функції невербальної комунікації. Мовчання як форма комунікації.
12. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації. Зовнішній вигляд і одяг. Мова тіла. Паралінгвальні засоби комунікації. Проксеміка.
13. Основні типи культур. Типи культур за контекстною спрямованістю. Типи культур за спрямованістю мети діяльності. Типи культур за дистанцією влади. Типи культур за ставленням до невизначеності. Типи культур за гендерною ознакою. Типологічні особливості української та польської культур.
14. Міжкультурні стилі комунікації. Міжкультурні особливості комунікативної поведінки.
15. Єдність законів природи, мов і культур.
16. Культура спілкування як вимір культури міжособистісних стосунків та міжкультурної комунікації.
17. Культура наукового спілкування. Етичні норми.
18. Антикультура спілкування. Гумор як складник культури спілкування.
19. Культура міжособистісних стосунків у діловій сфері перекладача. Складники культури ділового спілкування.
20. Морально-етичні засади культури бізнес-стосунків. Бізнес-етикет і діловий костюм.
21. Культура спілкування у міжнародному аспекті.
22. Комп'ютерні засоби міжкультурної комунікації. Етичні правила комунікації у глобальних інформаційних мережах.

23. Комп'ютерні комунікації в освіті та професійній діяльності перекладача.
24. Специфіка оригіналу тексту. Оригінал як текст. Оригінал як висловлювання. Оригінал як дискурс. Оригінал як фрейм.
25. Специфіка оригіналу тексту. Оригінал як інформація. Оригінал як концепція. Оригінал як процес. Оригінал як естетичність. Оригінал як об'єкт перекладу.
26. Практика мікроперекладу: фонетичні, лексичні труднощі перекладу з польської мови на українську.
27. Практика мікроперекладу: морфологічні синтаксичні труднощі перекладу з польської мови на українську.
28. Проблеми макроперекладу: індивідуально-стильові, функціонально-стильові труднощі перекладу, переклад як творчість.
29. Проблеми і перспективи професійної діяльності перекладача у міжкультурній комунікації. Роль перекладача у міжкультурній комунікації.
30. Шляхи підвищення власної професійності та підвищення кваліфікації у становленні перекладача.

9. Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес із дисципліни «Міжкультурна комунікація у перекладознавчому аспекті» забезпечений необхідною навчально-методичною літературою, яка в достатній кількості є в науковій бібліотеці університету. Крім того, викладачем дисципліни підготовлено роботу:

Крім того, необхідні навчально-методичні матеріали розміщені в Модульному середовищі для навчання MOODLE:

1. Курс «Міжкультурна комунікація у перекладознавчому аспекті». URL: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=5617>

2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Міжкультурна комунікація у перекладознавчому аспекті» для здобувачів вищої освіти спеціальності 035 «Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська» (освітній рівень – магістр) розміщені на сторінці дисципліни у модульному середовищі: <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=5617>

10. Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

11. Рекомендована література

Основна:

1. Бахов І. С. Формування міжкультурної професійної компетентності у студентів-перекладачів: [монографія]. Київ : ДП ВД «Персонал», 2009. 268 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. Київ : Академія, 2004.
3. Бацевич Ф. С. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 240 с.
4. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ, 2007. 205 с.
5. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі : монографія. Черкаси : Брама-Україна, 2008. 400 с.
6. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу : монографія. Київ : Логос, 2004. 284 с.
7. Горлова В. М. Українська національна ідентичність : компаративний аналіз націоналістичних дискурсів : дис. ... канд. філос. наук : 09.00.12. Хмельницький : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. 187 с.

- 8.Горощенко Т. В. Міжкультурна комунікація в перекладі. Теорія і практика перекладу : зб. наук. статей. Київ : Довіра, 2003. 296 с.
- 9.Ерін Меєр. Культурна карта. Бар'єри міжкультурного спілкування в бізнесі / пер. з англ. Ольги Дубчак. Київ : Наш формат, 2020. 224 с.
- 10.Комунікативні технології інформаційного суспільства : монографія / за наук. ред. А. І. Гусєва. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 142 с.
- 11.Кононенко В. І. Українська та польська мови: контрастивне дослідження : навч. посіб. Варшава : Видання Варшавського університету, 2012. 808 с.
- 12.Коч Н. В. Міжкультурна комунікація: навч. посіб. Миколаїв : Вид-во «ЧП Румянцева А. В.», 2017. 200 с.
- 13.Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
- 14.Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : курс лекцій / О. Б. Бігич [та ін.] ; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2011. 344 с.
- 15.Моцар М. М. Формування полікультурної компетентності майбутніх перекладачів з використанням технологій дистанційного навчання: дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2018. 313 с.
- 16.Радул С. Г. Міжкультурна компетентність викладача іноземної мови : зміст та структура. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2015. Вип. 24 (34). 123 с.
- 17.Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2007. 240 с.
- 18.Семенюк О. А. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 240 с.
- 19.Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник. Вінниця : Нова Книга, 2013. 376 с.
- 20.Hall E. The silent language. New York : Doubleday, 1959. 217 p.
- 21.Jadacka H. Kultura języka polskiego. Fleksja, słowotwórstwo, składnia. Warszawa : PWN, 2013. 254 s.
- 22.Sobecki Mirosław. Komunikacja międzykulturowa w perspektywie pedagogicznej. Wydawnictwo Akademickie Zak. Warszawa, 2016. 312 s.

Додаткова:

23. [Амеліна С. М.](#) Конотативна еквівалентність у перекладі. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2014. Вип. 11. С. 5–14.
24. Бахов І. С. Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу культур. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2012. № 2. С. 34–43.
25. Бахов І. С. Формування професійної міжкультурної компетентності майбутніх перекладачів у вищому навчальному закладі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Київ, 2011. 254 с.
26. Брильянт Є. Міжкультурна компетентність перекладача в умовах професійного становлення. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика* : зб. наук. праць. Хмельницький, 2019. Вип. 6. С. 13–17.
27. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : теорія, технологія, практика : монографія. Дніпро : Вид-во ДНУ, 2005. 304 с.
28. Волошина А. Безеквівалентна лексика близькоспоріднених мов: проблема семантичної структури. *Наукові записки. Вип. XXVI. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2000. С. 56–64.
29. Воротняк Л. І. Деякі аспекти формування міжкультурної комунікативної компетенції магістрів педагогічних навчальних закладів. *Вісник Національної академії державної прикордонної служби України*. 2015. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pgfv/Vnadps_2015_1_3.pdf

30. Галицька М. М. Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. *Іноземні мови в навчальних закладах. Науково-методичний журнал*. Київ, 2004. С. 134–140.
31. Горошкін І. О. Лінгводидактичні засади формування мовної особистості майбутнього перекладача у процесі навчання української мови [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. Київ, 2017. 20 с.
32. Грива О. Міжкультурні комунікації: ідеали та реалії в освіті. *Міжкультурна комунікація та толерантність в освіті : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф.* Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 168 с.
33. Гримич М. В. Традиційний світогляд та етнопсихологічні константи українців (Когнітивна антропологія). Київ : [б. в.], 2000. 380 с.
34. Джеймс Борґ. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер. з англ. Наталі Лазаревич. Харків : Фабула, 2019. 304 с.
35. Дружченко Т. П. Теорії міжкультурної комунікації як підґрунтя компетентнісного підходу до освіти. *Вісник Луганського нац. університету імені Т. Шевченка. Філологічні науки*. 2013. № 14 (2). С. 112–116. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_14\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_14(2)_22)
36. Жайворонок В. В. Знаки української культури : словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703.
37. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / за наук. ред. С. Ю. Ніколаєва ; пер. О. М. Шерстюк. Київ : Ленвіт, 2003. 261 с.
38. Єрмоленко С. Я. Мова і українознавчий світогляд. Київ : НДІУ, 2007. 444 с.
39. Іваницька М. Особистість перекладача в українсько-німецьких літературних взаєминах : монографія. Чернівці : Книги – ХХІ, 2015. 604 с.
40. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства : підруч. 2-ге вид., стер. Київ : Академія, 2009.
41. Козак А. В. Міжкультурна комунікація у контексті діалогу культур. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. : Філологічні науки : зб. наук. пр.* Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Вип. 118. С. 106–110.
42. Кононенко В. І. Українська лінгвокультурологія : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2008. 328 с..
43. Короткова Ю. М. Міжкультурний підхід у навчанні іноземних мов (досвід України та Греції). *Science and education a new dimension*. 2013. Vol. 1. Р. 98–102.
44. Косенко Ю. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Суми : СумДУ, 2011. 282 с.
45. Костюк С. С. Підходи до формування компетентностей міжкультурної комунікації студентів-іноземців. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія Педагогічні науки*. 2017. Вип. 2. С. 156–162.
46. Коч Н. В. Основи теорії комунікації. Миколаїв : Іліон, 2014. 268 с.
47. Крохмальна Г. І. Педагогічна комунікація як навчальна дисципліна: аналітичні та прагматичні виміри. Актуальні проблеми педагогічної освіти : колективна монографія / [М. І. Олійник, Н. І. Мачинська, А. Ю. Войтович та ін], за ред. Н. Мачинської. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. С.112-125.
48. Куликова Л. А. Діалог культур у теорії міжкультурної комунікації та практиці викладання іноземних мов. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія : Педагогіка*. 2017. С. 42-46.
49. Кучмій О. П. Міжкультурні комунікації. *Українська дипломатична енциклопедія : У 2-х т. / Редкол. : Л. В. Губерський (голова) та ін.* Київ : Знання України, 2004. Т.2 812 с.
50. Лазарович О. М. Концептуалізація світу та лінгвістичні засоби її вираження у споріднених мовах. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*. 2012. № 2(18). С. 35–41.
51. Лалл Джеймс. Медіа, комунікації, культура. Глобальний підхід: Пер. з англ. Київ : «К.І.С.», 2002.

52. Ларрі Кінг, Білл Гілберт. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. Секрети успішного спілкування / пер. з англ. Н. Борис. Дніпро : Моноліт, 2019. 204 с.
53. Малахов В. А. Етика: курс лекцій : навч. посіб. Київ : Либідь, 2002. С. 306–326.
54. Мальцева К. С. Міжкультурні непорозуміння і проблема міжкультурного перекладу : автореф. дис. ... канд. філософ. наук : 09.00.04. Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. Київ, 2002. 20 с.
55. Махінов В. М. Теоретичні засади формування мовної особистості в історії розвитку європейського соціокультурного освітнього простору (середина XIX – початок XX ст.) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Луганськ, 2012. 40 с.
56. Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі : навч. посіб. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 607 с.
57. Мовна картина світу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://sites.google.com/site/movnakartinasvitu/>.
58. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація». *Філософські проблеми гуманітарних наук*. 2006. № 8. С. 108–113.
59. Нагорна Л. П. Соціокультурна ідентичність: пастки ціннісних розмежувань : монографія. Київ : ІПіЕНД, 2011. 169 с.
60. Палеха Ю. І., Тимошенко І. І. Ділові контакти з іноземними партнерами. Київ : Вид-во Європейського ун-ту, 2004.
61. Підручна З. Ф. Формування професійної комунікативної компетентності майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Тернопіль, 2008. 22 с.
62. Пивоварчук Т. О. Діяльнісні теорії іншомовної комунікації та перекладу [Електронний ресурс]. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філологічна*. 2014. Вип. 45. С. 300–302. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2014_45_89.
63. Поняття мовної та концептуальної картин світу у науці про мову [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://naub.ua.edu.ua/2012/ponyattya-movnoji-ta-kontseptualnoji-kartyn-svitu-u-nautsi-pro-movu/>.
64. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Львів : Вид-во «Сполом», 2001. 223 с.
65. Радченко І. Б. Вступ до теорії міжкультурної комунікації : конспект лекцій. Харків : УкрДУЗТ, 2021. 80 с.
66. Ревіна Д. Феномен міжкультурної комунікації у контексті розвитку педагогічної освіти. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 5 (2). С. 259–264. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2012_5\(2\)_40](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppsv_2012_5(2)_40)
67. Рябуха Т.В. Роль міжкультурної комунікації у формуванні комунікативної компетенції студентів. *Materials of the XIII International scientific and practical Conference «Fundamental and applied science – 2017»*, Volume 5. Sheffield: Science and education LTD, 2017. P. 33-35.
68. Саракун Л. П. Основні тренди розвитку культури в умовах глобалізаційних трансформацій. *Філософські обрії*. 2008. № 19. С. 111–123.
69. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями і проблеми : підручник. Полтава : Довкілля, 2008. 712 с.
70. Семигінівська Т. В. Вплив глобалізації на мову як аспект культури суспільства. *Вісник СумДУ. Серія Філологія*. 2007. № 1. Том 2. С. 45–49.
71. Середницька А. Я. Відмінності між мовною і концептуальною картинами світу з погляду сучасного мовознавства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2016. № 21. С. 69–71.

72. Спільна історія. Діалог культур : навч. посіб. [ред.: О. Міхєєва, О. Ковалевська]; Всеукр. асоц. викл. історії та сусп. дисциплін «Нова доба». – Львів : ЗУКЦ, 2013. 256 с.
73. Стахів М. Український комунікативний етикет : навч. метод. посіб. Київ : Знання, 2008. 245 с.
74. Струганець Л. Мовнокомунікативна компетентність учителя-лідера : навч. посіб. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с.
75. Сучасна українська мова : підручник. За ред. О. Д. Пономарева. Київ : Либідь, 2001. 400 с.
76. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика : підручник. А. К. Мойсієнко [та ін.] Київ : Знання, 2010. 270 с.
77. Таланова Ж. П. Педагогічні умови формування професійного світогляду майбутнього перекладача [Текст]: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ж. П. Таланова. Кіровоград, 2007. 20 с.
78. Тараненко О. О. Внутрішня форма слова. Українська мова: Енциклопедія. 2-ге вид. Київ : «Укр. енцикл.», 2004. С. 84.
79. Тарасенко Т. В. Міжкультурна комунікація як компонент професійної підготовки вчителя-філолога. *Науковий вісник Мелітопольського ДПУ ім. Б. Хмельницького. Серія : Педагогіка*. 2015. С. 144–147.
80. Тепла О. М. Формування міжкультурної комунікації у процесі навчання іноземних студентів української мови. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2010. Вип. 12. С. 179–182.
81. Тищенко К. Мовні контакти : свідки формування українців. Київ : Аквілон-Плюс, 2006. 416 с.
82. Триняк М. В. Інтеркультурна комунікація в освіті : тенденції розгортання у сучасних соціокультурних контекстах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-р філос. наук : 09.00.10. Харків, 2011. 31 с.
83. Тюрменко І. І., Горбул О. Д. Культурологія: теорія та історія культури : навч. посіб. Київ, 2004.
84. Хміляр О. Ф. Проксемічний фактор у міжетнічному соціумі. *Вісник Національної академії оборони*. 2010. Вип. 14. С. 196–201.
85. Хом'як І. Роль словників у формуванні професійної компетентності філолога [Текст]. *Теоретична і дидактична філологія*. 2014. Вип. 18. С. 136 – 140.
86. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 248 с.
87. Шайгородський Ю. Ж. Ціннісний конструкт міжкультурної комунікації. *Український соціум*. № 1. 2001. С. 41–48.
88. Шестакова С. Мотивація сучасних українських фітонімів. *Українська мова*. 2010. № 2. С. 44–49.
89. Щигло Л. В. Інтегративний підхід до моделювання процесу перекладу та мовна особистість перекладача. *Філологічні трактати*. 2015. Т. 7, № 1. С. 67–73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Filtr_2015_7_1_11
90. Яремчук А. Мовна картина світу – концептуальна картина світу – художня картина світу: параметричні ознаки й характер співвідношення. *Studia ukrainica posnaniensia*. 2020. С. 69–76.
91. Ярошенко Т. М. Регіональна типологія культури : навч. посіб. Львів : Вид-во ЛНУ ім. І. Франка, 2007. 236 с.
92. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 312 с.
93. Gatkowska, I. Konotacje koloru w testach swobodnych skojarzeń słownych w ciągu pięćdziesięciu lat. Studium porównawcze. *Uniwersytet Jagielloński. Polonica*, 40(1). 2020. S. 59–71.

94. Język jako przedmiot badań psychologicznych. Psycholingwistyka ogólna i neurolingwistyka / Podred. I. Kurcz i H. Okuniewskiej. Warszawa : Wydawnictwo SWPS Academica, 2011. 418 s.
95. Kowalewski J. Kultura polska na Ukrainie 2012. Obecność. Świadomość. Perspektywy. Polonistyka w obcowyzwaniach w społeczności. *V Kongres Polonistyki Zagranicznej* / Red. nauk. S. Gajda, I. Jokiel. Opole : Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2014. T. II. S. 542–552.
96. Krawczuk A. Komunikacyjna kompetencja tekstowa Ukraińców w zakresie polskiej etykiety językowej. *Kwartalnik POLONICUM*. 2011. № 11. S. 37–46.
97. Lech-Kirstein D. Konotacje nazw barw w toponimii i hydronimii śląskiej (czarny, biały, zielony). Uniwersytet Opolski. 2021. S. 91–103.
98. Malolepsza M. Hurra!!! Po Polsku 1: Podrecznik studenta. Warszawa: Prolog, 2017.
99. Markowski A. Jak dobrze mówić i pisać po polsku. Warszawa : Reader's Digest Przegląd, 2000. 416 s.
100. Słownik języka polskiego pod red. W. Doroszewskiego. URL: <http://doroszewski.pwn.pl/>
101. Walczak M. Zwierzęta w rosyjskich i polskich paremiach oraz frazeologizmach charakteryzujących rozum i głupotę. *Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies*, (6), 2020. S. 315–329.
102. Wojnarska A. Kompetencje komunikacyjne nieletnich. Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2013. 316 s.
103. Żurek A. Grzeczność językowa w polszczyźnie cudzoziemców. Wybrane zagadnienia. Łask : Oficyna Wydawnicza LEKSEM, 2008. 272 s.
104. Żydek-Bednarczuk U. Bilingwizm w badaniach glottodydaktycznych, społecznych i kulturowych. *Sztukaczyrzemiosło? NauczyćPolski i polskiego* / Podred. A. Achtelek i J. Tambor. Katowice : Gnome, 2007. S. 223–237.

10. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека університету. URL :<http://library.khmnu.edu.ua/>.
2. Інституційний репозитарій ХНУ. URL :<http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.
3. Модульне середовище для навчання. URL :<https://msn.khmnu.edu.ua/>.